

GRUPLARLA SOSYAL HİZMET MÜDAHALELERİNE İLİŞKİN TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLER: SİSTEMATİK BİR İNCELEME

Postgraduate Theses on Group Social Work Interventions in Türkiye: A Systematic Review

Merve Deniz Pak Güre¹ ve Seda Erdoğan²

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Başkent Üniversitesi, mdpak@baskent.edu.tr, 0009-0004-1234-3307

² Sosyoloji Bölümü, Viyana Üniversitesi, sedaerdoğan@gmail.com, 0009-0006-1117-0912

Öz

Bu araştırmanın amacı, gruplarla sosyal hizmet müdahalelerini içeren Türkiye'deki lisansüstü tezlerin belirlenen değişkenler açısından incelenmesidir. YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı 1969-2023 yılları arasında "sosyal hizmet", "grup", "gruplarla sosyal hizmet", "grup odaklı sosyal hizmet", "grup çalışması", "sosyal hizmet müdahalesi" anahtar kelimeleriyle taranmıştır. Araştırma sürecinde, PRISMA protokolü doğrultusunda yapılan eleme ve seçme işlemleri sonucunda 31 tez değerlendirmeye alınmıştır. Gruplarla sosyal hizmet müdahalelerini içeren tezlerin tanıtıcı verileri (yılı, tezin yayımlandığı üniversite, yazım dili, araştırma deseni), grubun özellikleri (yapısı, büyüklüğü, katılımcılar ve müdahale biçimi, sıklığı, süresi, değerlendirme araçları) ve elde edilen sonuçlar açısından içerik analizi yapılmıştır. Bulgular, tezlerin %65'inin doktora düzeyinde olduğunu ve çoğunda nicel araştırma metodolojisinin kullanıldığını göstermektedir. Ayrıca, hem yüz yüze hem de çevrimiçi grup çalışmalarının uygulandığı görülmüştür. Grup çalışmaları çocuklar, ergenler, gençler, kadınlar, profesyoneller, akut ve kronik hastalığı olan bireyler, bağımlılığı olan bireyler, sığınmacı ve göçmenler, yaşlılar ve LGBTIQ+'larla gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, lisansüstü tezlerde yürütülen grup çalışmalarının, daha geniş kapsamda dezavantajlı grupların ihtiyaçlarının karşılanması için çeşitlendirilmesi ve geliştirilebilmesi önerilmektedir. Son olarak, çevrimiçi grup çalışmaları için yeni dijital araçların kullanılmasının, bu tür müdahalelerin daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Grup çalışması, gruplarla sosyal hizmet, mezzo düzeyde sosyal hizmet müdahalesi

Abstract

This study aims to examine the postgraduate theses in Türkiye that include social work interventions with groups in terms of the variables determined. YÖK National Thesis Centre database was searched with the keywords 'social work', 'group', 'social work with groups', 'group-oriented social work', 'group work', and 'social work intervention' between the years 1969 and 2023. In the research process, 31 theses were included in the evaluation as a result of the elimination and selection processes carried out in line with the PRISMA protocol. Theses involving social work interventions with groups were content analyzed in terms of descriptive data (year, university where the thesis was published, language of writing, research design), characteristics of the group (structure, size, participants and type of intervention, frequency, duration, evaluation tools) and the results obtained. The results showed that 65% of the theses were doctoral level and most used quantitative research methodology. In addition, it was observed that both face-to-face and online group studies were applied. Group studies were conducted with children, adolescents, young people, women, professionals, individuals with acute and chronic diseases,

¹ İletişim kurulacak yazar: Doç. Dr. Merve Deniz Pak Güre, mdpak@baskent.edu.tr

Araştırma Makalesi
Research Article

Makale Atfı: Pak-Güre, M.D. ve Erdoğan, S. (2024). Gruplarla Sosyal Hizmet Müdahalelerine İlişkin Türkiye'deki Lisansüstü Tezler: Sistemik Bir İnceleme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 8(2), 156-176.

DOI: 10.55109/tushad.1582011

Alındı 08.11.2024
Kabul Edildi 30.11.2024
Yayımlandı 31.12.2024

Telif hakkı: © 2021 yazarlar tarafından. Lisans Sahibi Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Rize, Türkiye. Bu makale, Creative Commons Attribution (CC BY) lisansının (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makedir.

individuals with addiction, asylum seekers and migrants, elderly people, and LGBTIQ+'s. As a result, it is suggested that group studies conducted in postgraduate theses can be diversified and developed to meet the needs of disadvantaged groups in a wider scope. Finally, it is thought that using new digital tools for online group work can enable such interventions to reach a wider population.

Keywords: Group work, social work with groups, mezzo-level social work intervention

1. Giriş

Grup, ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelen bireyler topluluğu olarak tanımlanabilir (Sapra ve Kumar, 2020). Gruplar bireylerin etkileşimde bulunmaları, deneyimlerini paylaşmaları ve ortak hedefler doğrultusunda çalışmalarını için alan sağlamaktadır (Skolnik, 2017). Grup çalışması, sosyal hizmet uygulamasının temel bir bileşenidir. Grupla sosyal hizmet uygulamaları, paylaşılan deneyimler ve kolektif problem çözme yoluyla bireylerin desteklenmesine ve güçlendirilmesine olanak tanımaktadır (Cohen ve Olshever, 2013). Gruplarla çalışmak sosyal dinamiklerin keşfedilmesi, kişilerarası becerilerin geliştirilmesi, karşılıklı destek sunulması ve öğrenme fırsatı yaratmaktadır (Drumm, 2006). Gruplar bu yönüyle üyelerin düşüncelerini ve duygularını keşfetmelerine olanak tanıyan terapötik bir süreç olarak işlev göstermektedir. Üyeler, gruplarda yapılan paylaşımlarda başa çıkma mekanizmalarını, problem çözme tekniklerini ve grup üyelerini güçlendiren diğer becerileri öğrenebilmektedir (Duyan, 2010).

Sosyal hizmet uygulamalarında grup çalışması yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu gruplar, amaçları çerçevesinde “görev grupları” ve “tedavi grupları” olarak ele alınabilir. Görev grupları, belirlenen bir işi yapmak amacıyla bir araya gelmektedir. Bu gruplar belirli bir zaman dilimi içerisinde hedeflere ulaşmaya odaklanmaktadır (Macgowan, 2013). Sosyal hizmette görev grupları topluluk örgütlenmesi, savunuculuk çalışmaları, proje yönetimi ve program geliştirme gibi amaçlarla kullanılabilir. Görev grupları üyeler arasında iş birliğini, problem çözme ve karar almayı kolaylaştırmaktadır (Li vd., 2020). Bu işbirlikçi yaklaşım, ortak sorumluluk duygusunu teşvik etmektedir (Simon ve Kilbane, 2014). Bu gruplar bireylerin sosyal hizmet uygulamalarında önemli olan liderlik yeteneklerini, iletişim becerilerini ve takım çalışmasını geliştirmeleri için uygun ortam sağlamaktadır. Sosyal hizmet uzmanları güç dinamiklerini, çatışma çözümünü ve karar verme stratejilerini bu gruplar aracılığıyla ele alabilmektedir (Euster, 2015). Örneğin, okullarda akran zorbalığıyla başa çıkmaya yönelik grup çalışmaları, öğrenciler arasında empati geliştirme ve uzlaşma stratejilerinin uygulanmasına olanak tanımaktadır (Hawley ve Williford, 2015). Benzer biçimde, göçmen topluluklarla yapılan grup çalışmalarında kadın liderleri güçlendirmek amacıyla düzenlenen grup eğitimleri, topluluk içindeki güç dengelerini yeniden yapılandırabilmekte ve karar süreçlerine katılımı artırabilmektedir (Saban ve Güre, 2015).

Sosyal hizmette tedavi grupları ise terapötik müdahalelerle bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmaktadır. Tedavi gruplarının nihai amacı iyileşmeyi teşvik etmek, farkındalığı arttırmak ve grup üyeleri arasında karşılıklı destek duygusunu geliştirmektir (Garvin vd., 2017). Grup üyelerinin seçimi ve grubun yapısı bireylerin deneyimlerini paylaşmaları, kişisel gelişim sağlamaları ve sağaltıma yönelik olmaktadır. Bu açıdan tedavi grupları, destekleyici ve güvenli bir ortam yaratacak şekilde tasarlanmaktadır (Ézhumalai vd., 2018). Sosyal hizmet uzmanları tedavi gruplarını tasarlarlarken ve yürütürken grup üyelerinin farklı geçmişlerini, deneyimlerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmaktadır (Cohen ve Olshever, 2013). Tedavi gruplarında kayıp, yas, travma, bağımlılık, depresyon, anksiyete, öfke gibi pek çok konu ele alınabilmektedir (Coulshed ve Orme, 2018). Bu gruplar bilişsel-davranışçı terapi grupları, destek grupları, feminist grup çalışmaları, psikoeğitim grupları gibi çeşitli yöntem ve yaklaşımları kapsayabilmektedir (Malhotra ve Baker, 2022). Tedavi grupları çocuklar, ergenler, yetişkinler, hastalar, kadınlar, engelliler, göçmenler, LGBTIQ+'lar veya yaşlılar gibi pek çok nüfus grubuyla gerçekleştirilmektedir.

2. Sosyal Hizmet Uygulamalarında Grup Çalışmalarının Tarihi

Sosyal hizmette grup çalışması mesleğin gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Grupların sosyal hizmet uygulamalarında kullanılmasının kökleri 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan “Yerleşim Evi Hareketine” dayanmaktadır. Yerleşim Evi Hareketi, 1889'da Chicago'da Hull House'u kuran Jane Addams ve Ellen Gates Starr'ın çabalarından esinlenerek oluşturulmuştur. Yerleşim evleri özellikle göçmenlerin ve yoksulların karşılaştığı sorunlara çözüm bulmayı amaçlayan toplum merkezleri olarak işlev göstermektedir. Yerleşim evlerinde yapılan çalışmalarda, bireylerin ve toplulukların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik grup çalışmasının faydaları keşfedilmiştir (Branco, 2018). Gruplarda bireylerin karşılıklı olarak destek sağlayabildiği, kaynakları paylaşabildiği ve sorunları beraber çözebildiği gözlemlenmiştir. Ancak bu dönemde grup çalışması sosyal hizmetin bir yöntemi olarak kabul edilmemiştir (Austin, 1983). Mary Ellen Richmond, grup çalışmasının yöntem olarak kabul edilmesinde önemli

katkıları bulunmuş; "Sosyal Teşhis" (1917) kitabında sosyal ilişkilerin önemini, grupların değişimi teşvik etme ve bireyleri destekleme potansiyelini vurgulamıştır (Agnew, 2004).

1930'lar ve 1940'lar grup çalışmasının sosyal hizmet uygulamalarında ayrı bir uzmanlık alanı olarak kabul edilmesiyle ilgili çalışmaları içermektedir. Bu dönemde grupla yapılan müdahalelerin sosyal hizmetin bir yöntemi olarak görülmesi için profesyonel ağlar kurulmaya başlamış ve Ulusal Sosyal Hizmet Konferansı düzenlenmiştir. "Sosyal grup çalışması", bireylerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir yöntem olarak kabul edilmiştir. Helen Harris Perlman (1957) grup çalışması teorisinin gelişimine katkıda bulunmuş; sosyal etkileşimin ve grup dinamiğinin önemini vurgulamıştır. "Sosyal Vaka Çalışması: Bir Sorun Çözme Süreci" başlıklı eserinde grup çalışması kavramlarını sosyal hizmet müdahaleleri bağlamında ortaya koymuştur. Sosyal grup çalışması okullar, toplum merkezleri ve ruh sağlığı ile ilgili kurumlar vb. ortamlarda kullanılmaya başlamıştır. Sosyal hizmet eğitim programlarına grup çalışması teorisine ve uygulamasına odaklanan dersler eklenmiştir (Northen ve Kurland, 2001).

1950'ler ve 1960'lar, grup çalışmaları teorisinin önemli gelişmeler kaydettiği bir dönemdir. Bu süreçte psikolog Kurt Lewin (1890-1947), grup dinamiği teorisinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Sosyal psikoloji alanında yaptığı çalışmalarla tanınan Lewin (1947), grupların işleyişini anlamak için yenilikçi yöntemler geliştirmiştir. Özellikle, grup üyeleri arasındaki etkileşimlerin ve grup kararlarının bireyler üzerindeki etkilerini inceleyerek bu alana öncülük etmiştir. Bu kuramsal çerçeve bireysel davranış ile sosyal çevre arasındaki etkileşime odaklanmaktadır. Gruplarda karşılıklı yardımlaşmanın, sosyal desteğin ve kişilerarası ilişkilerin önemi kabul görmeye başlamıştır. Bununla beraber, grupların birbirine bağlı parçalardan oluşan dinamik sistemler olarak çalıştığı ve sistemin bir bölümündeki değişikliklerin bütünü etkileyebileceği üzerinde durulmuştur (Shapiro vd., 2009). Yine aynı dönemde, psikanalitik teorilerdeki kavramlar sosyal grup çalışmasına entegre edilmiştir. Bilinçdışı süreçlerin, grup normlarının ve dinamiğinin bireysel davranış üzerindeki etkisi araştırılmaya başlamıştır. Grup psikoterapisinin etkisi, özellikle de Irvin Yalom gibi öncülerin çalışmalarıyla daha belirgin hale gelmiştir (Rusu ve Davis, 2022). Küçük grup dinamiklerine odaklanan çalışmalar artmış; iletişim kalıplarının ve liderlik tarzlarının grup müdahalelerinin sonuçları üzerindeki etkisini anlaşılmasına çalışılmıştır (Steinberg ve Vinjamuri, 2014). Bu dönemde sosyal grup çalışması, sosyal hizmette ayrı bir uzmanlık alanı olarak daha fazla tanınmaya başlamıştır. Sosyal Hizmet Eğitimi Konseyi (CSWE) grup çalışması eğitiminin önemini vurgulamaya devam etmiştir.

1970'ler ve 1980'ler grup çalışmalarının yaygınlaştığı ve "uzmanlaşmış grup çalışması" modellerinin ortaya çıktığı dönemlerdir. Bunlar arasında psikoeğitim grupları, destek grupları, kendine yardım grupları, görev grupları ve belirli popülasyonlara ve ihtiyaçlara göre uyarlanmış terapötik gruplar bulunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları bilişsel davranışçı terapi, psikodinamik teori, hümanist ve feminist bakış açılarını grup çalışmalarında uygulamaya başlamıştır. Bununla beraber psikodrama, sanat terapisi ve oyun terapisi gibi farklı yaklaşımlar grup müdahalelerine dahil edilmiştir (Giacomucci, 2021). Sosyal hizmet uzmanları özellikle çocuklar, ergenler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, LGBTIQ+'lar, göçmenler gibi özel gereksinim gruplarıyla daha fazla çalışmaya başlamıştır. Grup çalışmaları ruh sağlığı klinikleri, hastaneler, toplum merkezleri, okullar, iş yerleri, yatılı bakım kurumları gibi pek çok alanda yapılmaya devam etmiştir (Andrews, 2001).

Grup çalışmaları küreselleşme ışığında, 1990-2000 yılları arasında, toplumdaki değişimlere yanıt olarak gelişmeye devam etmiştir. Bu dönemde müracaatçıların ihtiyaçlarına ve sorunlarına odaklanan uzmanlaşmış grup çalışması modelleri ve yaklaşımları sürdürülmüştür (Garvin vd., 2004). Grup çalışmalarına ilişkin deneysel araştırmalar artmıştır. Grup müdahalelerinin etkinliğini değerlendirmek, farklı müdahale türlerinin hangi gruplarda nasıl sonuçlar doğurduğunu analiz etmek gibi konularda kapsamlı çalışmalar yapılmıştır (Hepworth vd., 1990; Robinson ve Doueck, 1994; Gorey, 1996).

2000'lerden 2024'e kadar olan dönemde ise grup çalışmalarının bireylerin, küçük grupların ve toplulukların değişen ihtiyaçlarını karşılamak için farklılaştığı görülmektedir. Teknolojinin gelişmesi ve COVID-19 pandemisi ile gittikçe daha fazla yaygınlaşan dijitalleşme, grup çalışmalarını şekillendirmeye devam etmiştir (Cabiati, 2021; Brusadelli vd., 2021). Sosyal hizmet uzmanları özellikle kriz zamanlarında veya yüz yüze toplantıların mümkün olmadığı durumlarda grup etkileşimlerini kolaylaştırmak amacıyla uygulamalar yapmıştır (Ashcroft vd., 2022). Müracaatçılara uzaktan destek sağlamak için telekonferans, çevrimiçi toplantılar, video görüşmeleri, çevrimiçi forumlar ve mobil uygulamaları daha fazla kullanmaya

başlamıştır (Neamtu ve Faludi, 2021). Çevrimiçi destek grupları ve sanal topluluklar bu dönemde yaygınlaşmıştır. Günümüzde grup çalışmaları sosyal hizmet uzmanlarının farklı müracaatçılara ve sorunlara odaklanmak için çeşitli müdahale tekniklerini kullanmasıyla sosyal hizmet uygulamasının ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmektedir (Astray vd., 2023; Davies, 2024).

3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye'deki sosyal hizmet uygulamalarında grup çalışmaları, bireylerin sosyal işlevselliklerini geliştirmeye, dayanışmayı artırmaya ve çeşitli sosyal sorunlara kolektif çözümler sunmaya yönelik önemli bir müdahale biçimi olarak öne çıkmaktadır. Sosyal hizmet eğitiminin tarihsel gelişimine bakıldığında Sosyal Hizmetler Akademisi'nde 1961-1962 yılını içeren ilk müfredat programında grup çalışması dersi bulunmaktadır. Bu durum, sosyal hizmet eğitiminde grup çalışmalarının uzun ve köklü bir geçmişe dayandığını ve öneminin erken dönemlerden itibaren benimsendiğini göstermektedir. 1982 yılında Akademi'nin Hacettepe Üniversitesi'ne bağlanmasıyla birlikte Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndaki müfredat da yıllar içerisinde güncellenmiştir. Sosyal hizmet uygulamaları kapsamındaki saha çalışmalarında öğrencilerden sosyal grup çalışması yapmaları beklenmiştir (Karataş ve Erkan, 2002). Bu biçimdeki müfredat yapılanması sosyal hizmet uzmanlarının gruplarla çalışmada deneyim kazanarak mesleğe hazırlanmalarına katkıda bulunmuştur. 2002 yılında Başkent Üniversitesi'nin sosyal hizmet eğitimine başlamasıyla beraber yine grup çalışmasıyla ilgili kuram ve uygulama dersleri müfredata eklenmiştir. İlerleyen yıllarda sosyal hizmet bölümlerinin yaygınlaşmasıyla eğitim müfredatına, isimleri okuldan okula farklılık gösterse de, grupla sosyal hizmet teorileri ve uygulamaları ile ilgili dersler eklenmeye devam etmiştir. Bu kapsamda, "Grupla Sosyal Hizmet" dersi, grup dinamikleri, liderlik rolleri, grup içi çatışmaların yönetimi ve karar alma süreçleri gibi konuları ele alırken; "Grupla Çalışma Teknikleri ve/veya Uygulama" dersi, grup çalışmalarında kullanılan yöntemlere yönelik beceriler kazandırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, "Topluluk/Toplum Temelli Sosyal Hizmet Uygulamaları" dersinde grup çalışmaları, toplulukların güçlendirilmesi ve yerel sorunların çözümüne yönelik projelerde bir araç olarak ele alınmaktadır. Dolayısıyla, grup çalışmalarına yönelik eğitimin Türkiye'deki sosyal hizmet bölümlerinin genişlemesiyle birlikte artış gösterdiği, alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının uygulama bilgi ve becerilerini destekleyen önemli bir öğrenme bileşeni haline geldiği söylenebilir.

Sosyal Hizmet Ulusal Çekirdek Eğitim Programı'nın (SHUÇEP) (2020) yayınlanmasıyla beraber sosyal hizmet eğitiminde öğrencilerin grup müdahalesini planlamaya, gerçekleştirmeye ve raporlamaya dair bilgi, beceri ve değer temeline sahip olmaları gerektiği ifade edilmiştir. Sosyal hizmet uygulama becerileri kapsamında öğrencilerin grup dinamiklerini anlamaları, grup oluşturmaları, süpervizyon altında grup yönetmeleri ve liderlik yapmaları beklenmiştir. Tarihsel perspektiften bakıldığında, lisans düzeyindeki bu gereksinimlerin, lisansüstü düzeyde de gelişmiş ve derinlemesine çalışmalar gerektirdiği açıktır. Buna dayanarak lisansüstü eğitimde de grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Buradan hareketle, bu araştırmanın temel amacı grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren Türkiye'deki lisansüstü tezlerin belirlenen değişkenler açısından içerik analizinin yapılmasıdır. Araştırmanın alt amaçları ise şunlardır:

- Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren tezlerin tanıtıcı verileri (yılı, tezin yayımlandığı üniversite, yazım dili, araştırma deseni) nelerdir?
- Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren tezlerde grubun özellikleri (yapısı, büyüklüğü ve müdahale biçimi) nelerdir?
- Tez kapsamında hangi müracaatçı grupları ile çalışılmıştır?
- Gruba yönelik müdahale sıklığı, süresi, içeriği, değerlendirme araçları ve elde edilen temel sonuçlar nelerdir?

Bu araştırma, grupla sosyal hizmet müdahalelerinin Türkiye'deki lisansüstü tezlerde nasıl ele alındığını sistematik olarak inceleyerek alandaki bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin analiz edilmesinin, grupla sosyal hizmet müdahalelerinin teorik ve pratik çerçevesinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanınması beklenmektedir. Grupla çalışma yöntemleri, özellikle güçlendirme, dayanışma, aidiyet duygusunun geliştirilmesi ve sosyal destek sağlama gibi hedeflere ulaşmada sosyal hizmet uzmanları için güçlü bir araç sunmaktadır. Bu çalışmaların yüksek lisans ve doktora tezlerinde nasıl ele alındığına dair kapsamlı bir bakış açısıyla ortaya konulan sistematik bir

incelemenin eksikliği, alandaki bir boşluğa işaret etmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmanın, söz konusu boşluğu doldurarak Türkiye’de sosyal hizmet alanında gruplarla yapılan müdahalelerin niteliğine, çeşitliliğine ve etkinliğine dair kapsamlı bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir.

4. Yöntem

4.1 Araştırmanın Tasarımı

Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerde gruplarla sosyal hizmet müdahalelerinin incelendiği bu araştırma, sistematik derleme olarak tasarlanmıştır. Sistematik derleme, belirli bir konudaki çalışmaları tanımlamak, değerlendirmek ve sentezlemek için kullanılan yapılandırılmış bir yöntemdir. İlgili literatürün sistematik olarak aranmasını, dahil edilen çalışmaların eleştirel bir şekilde değerlendirilmesini ve alandaki bilgi birikimine kapsamlı bir genel bakış sağlamak için bulguların sentezlenmesini içermektedir (Crisp, 2015). Neuman (2006) tarafından tanımlandığı gibi, belge analizine dayalı tepkisel olmayan bu araştırmalar belirli bir olgu veya konuya dair içgörü kazanmak için mevcut belgelerin, metinlerin veya kayıtların incelenmesini ve yorumlanmasını kapsamaktadır. Bu çalışmada yapılan inceleme ve raporlama PRISMA (*Sistematik Derlemeler ve Meta-Analizler için Tercih Edilen Raporlama Bileşenleri*) protokolüne dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. PRISMA, sistematik derlemelerin ve meta-analizlerin raporlanmasının şeffaflığını ve kapsamlılığını geliştirmek için tasarlanmış kanıta dayalı bir dizi kriterdir. Bu kriterler standartlaştırılmış bir çerçeve sağlayarak inceleme sürecinin kalitesini ve güvenilirliğini arttırmaktadır (Page vd., 2021).

4.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde Sosyal Hizmet/ Sosyal Hizmetler, Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları, Sosyal Politika ve Sosyal Hizmetler, Sosyal Hizmet Yönetimi, Sosyal Politika ve Sosyal Hizmetler ve Klinik Odaklı Sosyal Hizmet Anabilim Dallarında, gruplarla sosyal hizmet müdahaleleri ile ilgili hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil etme kriterleri şu şekilde belirlenmiştir: yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışması olması, Türkiye’de yapılmış olması, grupla sosyal hizmet müdahalesinin gerçekleştirilmiş olması ve tezin tam metnine erişilebilir olmasıdır. Türkiye’de sosyal hizmet lisansüstü eğitiminin başlangıç yılı olan 1969 ile 2023 yılları arasındaki tez çalışmaları araştırmaya dahil edilmiştir. Türkiye’de sosyal hizmet lisansüstü eğitiminin başlangıç yılı olan² 1969 ile 2023 yılları arasındaki tez çalışmaları araştırmaya dahil edilmiştir. Bu tezlere erişebilmek amacıyla YÖKTEZ veri tabanı ‘gelişmiş tarama’ sekmesi kullanılarak “sosyal hizmet”, “grup”, “gruplarla sosyal hizmet”, “grup odaklı sosyal hizmet”, “grup çalışması”, “sosyal hizmet müdahalesi” anahtar kelimeleri Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır.

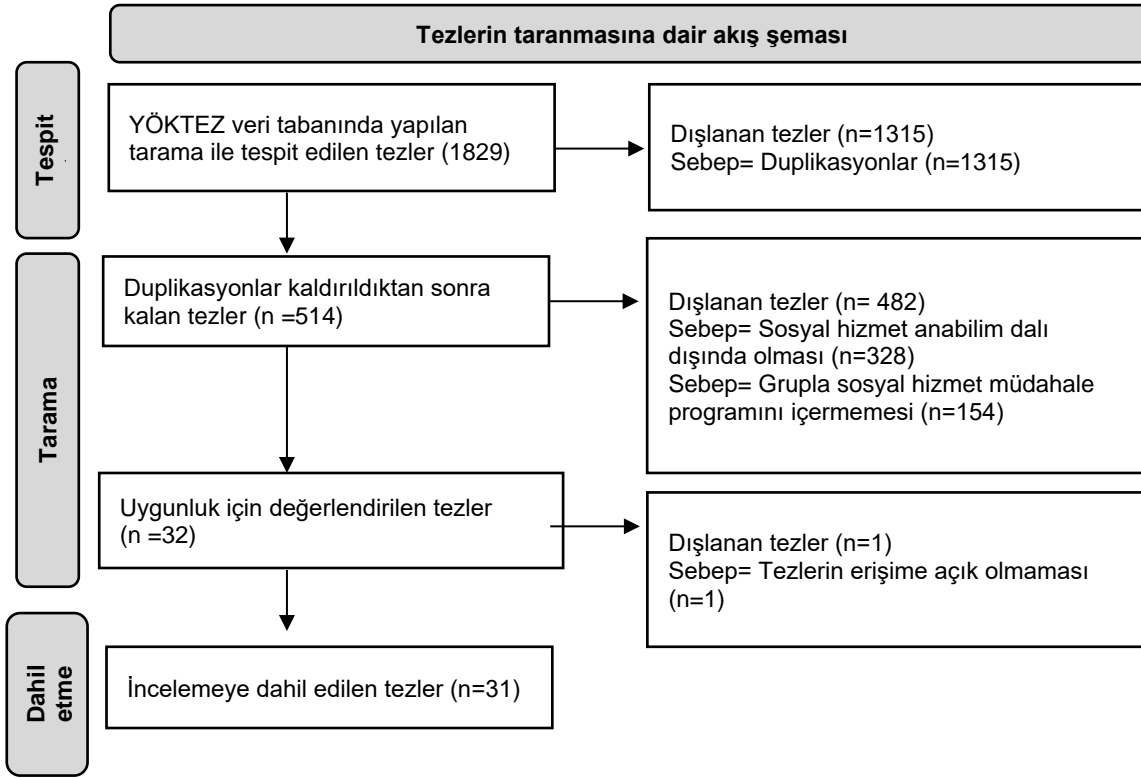
4.3. Veri Analizi

Tezlerin PRISMA akış şemasına göre sınıflandırılması Şekil 1’de sunulmaktadır. Çalışma kapsamına alınan tezlerin incelenmesi amacıyla araştırmacılar tarafından ‘tez tarama çizelgesi’ geliştirilmiştir. Bu çizelge iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde tezlerle ilgili teknik bilgilere (tezin yazarı, tezin adı, yılı, tezin türü, yayımlandığı üniversite, yazım dili, araştırma deseni) ilişkin kategoriler bulunmaktadır. İkinci bölümde ise grupla sosyal hizmet müdahalesinin hangi müracaatçı gruplarına yönelik yapıldığı, oturum sayısı, katılımcı sayısı, veri toplama araçları ve müdahaleden elde edilen çıktılar ile ilgili kategoriler yer almaktadır. PRISMA protokolü kapsamında araştırmaya dahil edilen tezler elektronik ortama aktarılmış ve tez tarama çizelgesi üzerinden gerekli bilgiler işlenmiştir. Oluşturulan çizelge kapsamında tezlerle ilgili tanıtıcı bilgiler SPSS’e aktarılmış ve betimsel istatistikler oluşturulmuştur. Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren diğer bulgular ise tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır. PRISMA protokolüne

² Türkiye’de sosyal hizmet alanında lisansüstü eğitim Hacettepe Üniversitesine bağlı olarak kurulan Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünde 1969 yılında vermeye başlamıştır. Sosyal Hizmetler Akademisinin ve Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünün bir yüksekokul olarak Hacettepe Üniversitesine bağlanmasıyla birlikte, yüksek lisans ve doktora programı, 1983 yılından itibaren Sosyal Hizmetler Yüksekokulunda devam etmiştir (Karataş ve Erkan, 2005).

uygun olarak bu raporlama stratejisi yazar ve yıl, örneklem, müdahale sıklığı ve süresi, müdahalenin içeriği, değerlendirme araçları ve sonuçlar başlıklarını içermektedir.

Şekil 1. PRISMA Protokolü Doğrultusunda Hazırlanan Tezlerin Taranmasına Dair Akış Şeması

5. Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen tanımlayıcı bulgular Tablo 1’de yer almaktadır. Gruplarla sosyal hizmet müdahalelerine ilişkin lisansüstü tezlerin yıllar içinde artış gösterdiği ve en fazla 2022 yılında tez yayımlandığı ortaya konulmaktadır. Gruplarla sosyal hizmet müdahalesine ilişkin tezlerin türüne bakıldığında doktora tezlerinin daha fazla olduğu karşımıza çıkmaktadır. Lisansüstü tezlerin yayımlandığı üniversitelerin özelliğine bakıldığında ise çoğunluğu devlet üniversitesidir. Tezlerin neredeyse tamamı Türkçe yazılmıştır. Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde yarısından fazlasında nicel yöntem; en az ise nitel yöntem kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı Bulgular

	Sayı	%
Yıl		
1997	1	3,2
2000	1	3,2
2004	1	3,2
2013	1	3,2
2015	1	3,2
2016	2	6,5
2018	4	12,9
2019	3	9,7
2020	2	6,5
2021	5	16,1
2022	6	19,4
2023	4	12,9

Tezin Türü		
Yüksek Lisans	11	35,5
Doktora	20	64,5
Tezin Yayımlandığı Üniversite		
Hacettepe Üniversitesi	10	32,26
Ankara Üniversitesi	8	25,81
Başkent Üniversitesi	4	12,90
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	3	9,68
Yalova Üniversitesi	2	6,45
Çankırı Üniversitesi	1	3,23
Kocaeli Üniversitesi	1	3,23
Sakarya Üniversitesi	1	3,23
Selçuk Üniversitesi	1	3,23
Yazım dili		
Türkçe	29	93,55
İngilizce	2	6,45
Araştırma türü		
Nicel desen	18	5,6
Karma desen	11	3,4
Nitel desen	2	0,6

Tezlerdeki grup çalışmalarını tanımlayan özellikler Tablo 2'de yer almaktadır. Grup çalışmasına alınan müracaatçılar incelendiğinde çocuklar ve ergenlerle (n=15) ve gençlerle (n=6) yapılan uygulamaların daha fazla olduğu görülmektedir. Gençlerle yapılan grup çalışmalarının tamamı üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Kadınlara (n=4), profesyonellere (n=2), kronik hastalara, bağımlılığı olan bireylere, LGBTIQ+'lara ve yaşlılara (n=1) yönelik grup çalışmaları yapılmıştır. Sosyal hizmet müdahale alanlarına bakıldığında ise aynı grup çalışmasının hem çocuklarla sosyal hizmet hem de okul sosyal hizmeti gibi birden çok alanı kapsayabildiği görülmüştür. Buna göre gençlerle sosyal hizmet, tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet, feminist sosyal hizmet, sığınmacı ve mültecilerle, yaşlılarla ve iş yerinde sosyal hizmet, LGBTIQ+'larla sosyal hizmet ve adli sosyal hizmet alanlarında grup çalışmaları yapıldığı değerlendirilmiştir. Grup çalışmalarının büyük çoğunluğu yüz yüze gerçekleştirilmiş ve küçük gruplarla (n<20) daha çok çalışılmıştır.

Tablo 2. Grup Çalışmasını Tanımlayan Özellikler

Grup Çalışmasının Yapıldığı Müracaatçı Grubu	Sayı	%
Çocuk / Ergen	15	48,4
Genç	6	19,4
Kadın	4	12,9
Profesyoneller	2	6,5
Bağımlılığı olan birey	1	3,2
LGBTIQ+	1	3,2
Yaşlı	1	3,2
Kronik hastalığı olan birey	1	3,2
Müdahale Alanı*		
Çocuklarla Sosyal Hizmet	13	27,7
Okul Sosyal Hizmeti	8	17,0
Gençlerle Sosyal Hizmet	6	12,8
Tıbbi Sosyal Hizmet	4	8,5
Feminist Sosyal Hizmet	3	6,4
Bağımlılık ve Sosyal Hizmet	3	6,4
Sığınmacı ve Mültecilerle Sosyal Hizmet	2	4,3

Psikiyatrik Sosyal Hizmet	2	4,3
İş yerinde Sosyal Hizmet	2	4,3
LGBTI+ Bireyler ile Sosyal Hizmet	1	2,1
Adli Sosyal Hizmet	2	4,3
Yaşlılarla Sosyal Hizmet	1	2,1
Grup Çalışmasının Gerçekleştirilme Biçimi		
Yüz yüze	23	77,4
Çevrimiçi	6	19,4
Hibrit	1	3,2
Grup Müdahalesinin Kapsamı		
Küçük grup (n<20)	24	80,6
Büyük grup (n>20)	6	19,4

*Bir grup çalışması birden fazla müdahale alanını içerebilmektedir.

Grupla sosyal hizmet müdahaleleri kapsamında yapılan çalışmalar PRISMA raporlama stratejisine uygun olarak Tablo 3'te sunulmaktadır. Grupla sosyal hizmet müdahalesinin lisansüstü tez kapsamında ilk uygulaması Duyan (1997) tarafından yapılmıştır. Ortopedik sorunları sebebiyle hastanede yatan ve en az bir kez ameliyat geçirmiş hastaların yaşadığı sosyal ve kişisel uyum sorunlarını gidermek amacıyla grup çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Çocuk ve ergenlere yönelik yapılan gruplar akran zorbalığı, kural dışı davranışlar, sosyal beceri gelişimi, göçmen çocukların uyumu, ihmal ve istismara yönelik farkındalık ve teknoloji bağımlılığı ile ilişkilidir. Şener (2023) ve Tokuroğlu (2023) ilkököl öğrencileriyle akran zorbalığını önlemeye yönelik grup çalışması gerçekleştirmiştir. Yılmaz (2022) lise öğrencileriyle; Çavuş Bekce (2019) ilkököl öğrencileriyle yıkıcı davranışların azaltılmasına yönelik grup çalışması yapmıştır. Duman (2000) da çeteye katılma potansiyeli olan lise öğrencileriyle çalışmış, sosyal grup çalışması yapmış ve müdahalenin etkili olduğunu raporlanmıştır. Çocuk ve ergenlere yönelik grup çalışmalarının diğerinin ise sosyal beceriyi geliştirmeye yönelik olduğu anlaşılmıştır. Acar (2004) cinsel suçtan hüküm giymiş çocuklarla gerçekleştirdiği grup çalışmasında, bu çocukların benlik saygılarını artırmayı, empati kurma becerilerini geliştirmeyi ve sosyal ilişkiler kurma kapasitelerini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Turğut (2018) kadın sığınma evlerinde anneleriyle kalan çocuklarda sosyal beceri gelişimini; öfke kontrolü, kendini ifade edebilme, arkadaşlık ilişkileri ve sosyal yaşamdaki kurallara uyma bağlamında ele almıştır. Yalçın (2022) ise ilkököl öğrencileriyle drama etkinlikleri kullanılarak sosyal becerilerin ve motivasyonun geliştirilmesini amaçlamıştır. Güner (2016) ve Gültekin (2020) koruma altındaki çocuklarla çalışmıştır. Grup çalışmalarında Güner (2016) problem çözme becerilerinin; Gültekin (2020) ise yaşam becerilerinin artışına yönelik müdahaleler gerçekleştirmiştir.

Göçmen çocuklara yönelik grup çalışmaları da tezlerde yer almıştır. Aykut (2019) büyük grup müdahalesi kapsamında Suriyeli göçmen ve Türk çocuklara, farklılıklara saygı eğitim programını uygulamıştır. Şahin (2021) ise lisedeki göçmen öğrencilerin sosyal uyumlarının sağlanması ve benlik saygısının artışına yönelik küçük grup müdahalesi gerçekleştirmiştir.

Çocuk ihmal ve istismarına yönelik farkındalık sağlanması amacıyla yapılan grup müdahaleleri de tezlerde bulunmaktadır. Buna göre Pişi (2013) koruma altındaki 15-16 yaşındaki kız çocuklarına; Özdemir (2018) 8-11 yaşlarındaki kız ve erkek çocuklarına yönelik cinsel istismarı önlemeye dayalı farkındalık temelli grup çalışmaları yapmışlardır.

Aktan (2022), çocuklar ve ergenler için problemler teknoloji kullanımı üzerine bir grup çalışması yürütmüştür. Pandemi döneminde çevrimiçi yürütülen bu çalışmaya lise öğrencileri katılmıştır. Grup çalışmasının sonucunda teknoloji kullanımıyla ilgili farkındalığın arttığı, teknoloji kullanım alışkanlıklarının olumlu yönde değiştiği raporlanmıştır.

Gençlere yönelik yapılan grup çalışmalarında üniversite öğrencilerinin ruh sağlığına odaklanan küçük grup müdahale programları yapılan tezlerde öne çıkmaktadır. Öksüz (2018) ve Hosseinzadeh Asl (2020) tarafından bilinçli farkındalık temelli grup çalışmaları yapılmıştır. Öztürk (2021) pandemi döneminde

öğrencilerde depresyon, anksiyete ve stresin azaltılmasına yönelik çevrimiçi grup çalışması gerçekleştirmiştir. Kalaycı (2023) öğrencilerde sosyal duygusal öğrenme ve sporla ilişkili grup çalışması yürütmüştür. Kara (2022) ise üniversite yaşamına uyumun sağlanmasına yönelik grupla müdahale programı uygulamıştır. Bu grup çalışmalarının üniversite öğrencilerinin ruh sağlığının iyileştirilmesinde, üniversite yaşamına uyumun kolaylaştırılmasında, sosyal duygusal öğrenme becerilerinin artmasında ve ruhsal semptomların azaltılmasında etkili olduğu raporlanmıştır. Gençlere yönelik diğer grup çalışması ise Uzunaslan (2021) tarafından sosyal hizmet öğrencilerine verilen kültürel yetkinlik eğitimini içermektedir. Büyük grup müdahalesini kapsayan bu çalışmada sosyal hizmet öğrencilerinin kültürel duyarlılıklarının arttığı belirtilmiştir.

Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren iki çalışma profesyonellerle gerçekleştirilmiştir. Hasgül (2018) huzurevinde çalışan profesyonellere yönelik empati geliştirme ve ayrımcılığı önleme odaklı grup çalışması yapmıştır. Gündüz (2019) ise bir sağlık kurumunda çalışan personellerle iş stresi ve motivasyona yönelik bir psiko-eğitim çalışması yürütmüştür.

Kadınlara yönelik grup çalışmaları ele alındığında engelli çocuğa sahip olan (Tekindal, 2015) ve madde bağımlılığı olan çocukların (Uyanık Negiz, 2023) anneleriyle yapılan tezler ön plana çıkmaktadır. Her iki grup çalışmasında da toplumsal cinsiyet temelli rollerin keşfedilmesi, dayanışmanın sağlanması ve beraber güçlenme pratiklerinin geliştirilmesi gündeme gelmiştir. Feminist grup çalışması kapsamında diğer tez, Oral (2022) tarafından kadın sığınma evinde kalan kadınlarla yapılmıştır. Majör depresyon tanısı almış olan kadınlarla gerçekleştirilen ilişkiler terapisi yaklaşımına dayalı grup çalışmasında ise Oral (2016), müdahalenin depresyon, sosyal uyum ve sosyal problem çözme becerisi üzerinde etkili olduğunu raporlamıştır.

Tezler arasında LGBTIQ+'lara yönelik bir çalışma bulunmaktadır. Kara (2022) tarafından yapılan grup çalışmasında açılma sürecinde olan bireylerin katıldığı müdahale programında, üyelerin yaşadıkları sorunları paylaştıkları, deneyimlerini keşfettikleri ve Özgüven Ölçeği'nden aldıkları puanların arttığını belirtilmiştir.

İncelenen tezler arasındaki yaşlılara yönelik tek çalışma Aslan Açı (2021) tarafından yapılmış; yaşlıların benlik saygısı ve sosyal uyumuna yönelik grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Grupla sosyal hizmet müdahalesini içeren diğer bir tez ise bağımlılıkla ilişkilidir. Mutlu (2021) tarafından yürütülen grup çalışmasına alkol bağımlılığı olan erkekler alınmıştır. Motivasyonel görüşmeye dayalı grup çalışmasında katılımcıların alkol kullanımının azalma eğiliminde olduğu belirtilmiştir.

Tablo 3. Grupla Sosyal Hizmet Müdahaleleri Kapsamında Yapılan Çalışmalara İlişkin Bilgiler

Yazar ve Yıl	Örneklem*	Müdahale sıklığı ve süresi (~ dk)	Müdahalenin içeriği	Değerlendirme Araçları	Sonuçlar
Duyan, V., 1997	DG: 12, KG: 12, N=23	13 oturum/ 90'	Ortopedi hastalarının kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin artışına yönelik grup çalışması	Hacettepe Kişilik Envanteri, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Gruba katılan ortopedi hastalarının kişisel uyum, kendini gerçekleştirme, duygularını kontrol, sosyal uyum, sosyal ilişkiler, normlara uyum ve genel uyum düzeylerinde grup çalışmasına katılmayan hastalara göre anlamlı fark bulunmuştur.
Duman, N., 2000	DG: 22, N=24	21 oturum/ 45'	Çeteye katılma potansiyeli olan lise öğrencilerine yönelik sosyal grup çalışması	Ergen- Anne-Baba İletişim Formu, Kısa Semptom Envanteri, Öğretmen ve Öğrenci Soru Kağıdı	Grup çalışmasının çeteye katılma potansiyeli olan çocuklar üzerinde etkili olduğu ve çeteleşmeyi azalttığı raporlanmıştır.
Acar, Y.B., 2004	DG: 12, KG: 12, N=24	12 oturum / 120'	Cinsel suçtan hükümlü çocukların benlik saygısı düzeylerinin, empatik becerilerinin ve sosyal ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik grup çalışması	Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, Empatik Beceri Ölçeği, Hacettepe Kişilik Envanteri, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Grup çalışmasının çocukların sosyal ilişki düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı artış sağladığı raporlanmıştır.
Pişi, D., 2013	DG: 11, N=11	11 oturum / 90'	İstismar ve ihmale uğrayan çocukların farkındalık düzeylerini geliştirmeye yönelik grup çalışması	Beier Cümle Tamamlama Testi	Grup çalışmasının çocukların benlik algıları, empati geliştirme yetenekleri, kendilerini ifade edebilmeleri ve farkındalık geliştirmeleri açısından faydalı olduğu raporlanmıştır.
Tekindal, M., 2015	DG: 8, KG: 8, N=16	11 oturum / 90'	Engelli çocuğa sahip kadınlara yönelik feminist grup çalışması	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Feminist grup çalışmasının toplumsal cinsiyete dayalı rollerin sorgulanması ve güçlenmeyi sağlaması açısından faydalı olduğu raporlanmıştır.
Güner, D., 2016	DG: 11, N=11	10 oturum / 45'	Devlet korumasındaki ergenlerin problem çözme becerilerinin artışına yönelik grup çalışması	Problem Çözme Envanteri, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Grup çalışmasının problem çözme becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı artış sağladığı raporlanmıştır.
Oral, M., 2016	DG: 12, KG: 10, N=22	12 oturum / 90'	Majör depresyon tanısı almış kadınlarda ilişkiler terapisi yaklaşımına dayalı grup çalışması	Beck Depresyon Envanteri, Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği, Sosyal Problem Çözme Envanteri, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Grup çalışmasının depresyon, sosyal uyum ve sosyal problem çözme becerisi düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı artış sağladığı raporlanmıştır.
Turğüt, B., 2018	DG: 6, N=6	7 oturum / 45'	Kadın sığınma evinde anneleriyle kalan çocukların sosyal beceriler geliştirmelerine yönelik grup çalışması	Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Müdahale programına alınan çocukların sosyal becerilerinde artış olduğu raporlanmıştır.
Öksüz, S., 2018	DG: 40, N=40	8 oturum / 45'	Üniversite öğrencileriyle bilinçli farkındalık grubu	Bilinçli-Farkındalık Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Heartland Affedcilik Ölçeği	Katılımcıların bilinçli farkındalık, affedicilik ve psikolojik iyi oluş puanlarının istatistiksel anlamlı düzeyde arttığı raporlanmıştır.
Hasgül, E., 2018	DG: 34, KG: 31, N=65	8 oturum / 120'	Çalışanlarda empati becerilerinin geliştirilmesine yönelik grup çalışması	Empati Eğilim Ölçeği, Empati Beceri Ölçeği B Formu, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Müdahalenin grup üyelerinde yaşlılara yönelik ayrımcı tutumları azaltmada etkili olduğu raporlanmıştır.
Özdemir, S.G., 2018	DG: 55, N=55	1 oturum / 90'	Cinsel istismarı önlemeye yönelik çocuklarda farkındalık yaratma grup çalışması	Kişisel Güvenlik Farkındalık Ölçeği, İyi Dokunuş Kötü Dokunuş Ölçeği	Müdahale programının çocukların istismara yönelik farkındalık düzeylerinin artmasında etkili olduğu raporlanmıştır.

Çavuş Bekce, F., 2019	DG: 10, N=10	6 oturum / 40'	Yıkıcı davranışları olan çocuklara yönelik grup çalışması	Turgay Yıkıcı Davranım Bozuklukları Tarama Ölçeği, Connors Öğretmen Derecelendirme Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Müdahale programının yıkıcı davranışlar gösteren çocuklarda etkili olduğu raporlanmıştır.
Gündüz, B., 2019	DG: 15, KG: 15, N=30	6 oturum / 90'	İş stresi ve iş motivasyonuna yönelik psiko-eğitim grup çalışması	İş Stresi Ölçeği, Algılanan Stresi Ölçeği, Çok Boyutlu İş Motivasyon Ölçeği	Müdahale programının sağlık çalışanlarının iş stresi, algıladıkları stres ve çok boyutlu iş motivasyonu puanlarını olumlu yönde etkilediği raporlanmıştır.
Aykut, S., 2019	DG: 113, KG: 100, N=213	4 oturum / 120'	Suriyeli göçmen ve Türk çocuklara farklılıklara saygı eğitim programı	Farklılıklara Saygı Tutum Ölçeği, Okula Karşı Tutum Ölçeği	Müdahale programının çocukların farklılıklara saygı ve okula karşı tutum düzeylerini arttırdığı raporlanmıştır.
Gültekin, N., 2020	DG: 8, N=8	12 oturum / 60'	Koruma ve bakım altında olan ergenlerin yaşam becerilerinin geliştirilmesine yönelik grup çalışması	Yaşam Becerileri Ölçeği	Müdahalenin katılımcılarda karar verme/problem çözme yaşam becerisini arttırdığı raporlanmıştır.
Hosseinzadeh Asl, N., 2020	DG: 55, KG: 45, N=101	4 oturum / 45'	Kısa süreli bilinçli farkındalık eğitim programı	Depresyon, Kaygı ve Stres Ölçeği, Öz-Şefkat Ölçeği, Ruminatif Düşünce Biçimi Ölçeği, Bilinçli Farkındalık Ölçeği, Toronto Empati Ölçeği	Müdahalenin öğrencilerin psikolojik sağlığının iyileştirilmesinde etkili olduğu, terapötik ilişkilerini geliştirmede istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı raporlanmıştır.
Aslan Açan, B., 2021	DG:8, KG:8, N=16	8 oturum / 90'	Yaşlı bireylerin benlik saygısı ve sosyal uyumuna yönelik grup çalışması	Benlik Saygısı Ölçeği, Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği	Müdahale programının katılımcıların benlik saygısı ve sosyal uyum düzeylerini arttırdığı raporlanmıştır.
Öztürk, B., 2021	DG: 7, N=7	8 oturum / 60'	Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin pandemi nedeniyle yaşadıkları depresyon, anksiyete ve stresin azaltılmasına yönelik grup çalışması	Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği	Müdahale programının katılımcıların depresyon ve anksiyete düzeylerini azalttığı raporlanmıştır.
Mutlu, E., 2021	DG: 16, KG: 16 Toplam: 32	5 oturum / 90'	Alkol kullanım bozukluğu olan bireylerle motivasyonel görüşmeye dayalı grup çalışması	Öz-Etkililik-Yeterlik Ölçeği, Tedavi Motivasyonu Anketi	Müdahale programının alkol kullanım bozukluğu olan hastaların tedavi motivasyonu ve öz yeterliklerini arttırmada, alkol kullanım sıklık ve miktarlarını azaltmada etkili olduğu raporlanmıştır.
Şahin, Y., 2021	DG: 16, KG: 16, N=32	8 oturum / 90'	Mülteci öğrencilerin sosyal uyum ve benlik saygısının artışına yönelik çözüm odaklı grup çalışması	Sosyal Uyum Kendini Değerlendirme Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Müdahale programının sosyal uyum ve benlik saygısı düzeylerini arttırdığı raporlanmıştır.
Uzunaslın, Ş., 2021	DG: 29, KG: 29, N=58	10 oturum / 60'	Sosyal hizmet öğrencilerinde kültürel yetkinlik eğitim modelinin uygulanmasına yönelik grup çalışması	Schwartz Değerler Ölçeği, Sosyal Baskınlık Yönelimi Ölçeği, Çeşitlilik ve Sosyal Adalet Ölçeği, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Müdahale programının katılımcıların kültürel bilgilerini, öz-farkındalıkların, sosyal adalet ve çeşitlilik düzeylerini, sosyal baskınlık düzeylerini ve kültürel duyarlılıklarını arttırdığı raporlanmıştır.
Kara, H.Z., 2022	DG: 16, KG: 16, N=32	10 oturum / 90'	Üniversite yaşamına uyumun sağlanmasına yönelik grup çalışması	Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği, Üniversite Öğrencileri Temel İhtiyaçlar Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Deney grubunda yer alan katılımcıların üniversite yaşamına genel uyum, kişisel uyum, sosyal uyum düzeylerinde ve temel ihtiyaçlarının karşılanması düzeyinde anlamlı bir artış saptanmış; akademik uyum boyutunda anlamlı bir değişim olmamıştır.
Aktan, M.C., 2022	DG: 10, N=10	10 oturum / 90'	Ergenlerde problemli teknoloji kullanımının önlenmesine yönelik grup çalışması	Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği, Teknolojik Bağımlılık Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Grup üyelerinin teknoloji kullanımıyla ilgili farkındalık geliştirdiği, teknoloji kullanım alışkanlıkları ve kullanım süreleri olumlu yönde değişiklik gösterdiği raporlanmıştır.
Oral, M., 2022	DG: 11, KG: 8, N=19	13 oturum / 90'	Kadın sığınma evinde kalan kadınların güçlendirilmesine yönelik grup çalışması	Kontrol Odağı Ölçeği, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Yapılan grup içi ve gruplar arası karşılaştırmalarda ölçek toplam ve alt boyutlarında ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Kara, Y., 2022	DG: 10, KG: 10, N=20	10 oturum / 60'	Açılma sürecinde olan LGBTQ bireylere yönelik Queer grup çalışması	Özgüven Ölçeği, Kendini Açma Ölçeği, Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Grup üyeleri açılma süreciyle ilişkili yaşadıkları sorunları, güçlükleri anlamlandırarak, bunlara yönelik duygu, düşünce ve davranış tanımlamaları gerçekleştirmişlerdir. Deney grubunun hem özgüven puanlarında hem de kendini açma puanlarında istatistiksel olarak anlamlı artış raporlanmıştır.
Yalçın, Z., 2022	DG: 15, KG: 15, N=30	4 oturum / 40'	Öğrencilerde drama etkinlikleri ile sosyal beceri gelişimi ve motivasyon artışına yönelik grup çalışması	Matson Çocuklarda Sosyal Beceri Ölçeği	Drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuş ve öğrencilerin sosyal beceri gelişimini ve motivasyonunu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.
Yılmaz, A., 2022	DG: 23, KG: 20, N=43	10 oturum / 40'	Ergenlerin kural dışı davranış eğiliminin azaltılmasına yönelik grup çalışması	Kural Dışı Davranış Ölçeği	Gruba katılan ergenlerin kural dışı davranış eğilimi düzeyi uygulamaya katılmayanlara kıyasla daha düşüktür. Deney grubunun kural dışı davranış eğiliminde düşüş meydana gelmiştir.
Kalaycı, E., 2023	DG: 19, KG: 19, N=38	10 oturum / 90'	Sosyal hizmet öğrencilerine yönelik sosyal duygusal öğrenme grup çalışması	Sosyal Duygusal Öğrenme Ölçeği	Grup çalışmasının sosyal duygusal öğrenme becerilerini geliştirdiği ve grup çalışması ile spor yapan öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin daha fazla geliştiği bulunmuştur.
Uyanık Negiz, Z., 2023	DG: 5, N=5	6 oturum / 70'	Madde bağımlısı çocuğa sahip annelere yönelik narrative terapi temelli psikoeğitim grubu	Grup sürecine ilişkin yazılı dokümanlar	Narrative terapi gruba katılan annelerde olumlu değişim yaratmıştır.
Tokuroğlu, C., 2023	DG: 18, KG: 18, N=36	5 oturum / 80'	Akran zorbalığını önlemeye yönelik grup çalışması	Zorbalıkta Seyirci Müdahale Ölçeği, Çocuklar İçin Zorbalığa Yönelik Tutum Ölçeği	Programın öğrencilerin akran zorbalığına karşı tutumlarında ve seyircilerin zorbalığa karşı müdahale becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.
Şener, R., 2023	DG: 27, N=27	10 oturum / 40'	Saldırıcılık eğilimi ve akran zorbalığı gösteren çocuklarda davranış değiştirmeye yönelik eğitici drama programı	Buss-Perry Saldırıcılık Ölçeği, Akran Zorbalığı Belirleme Ölçeği	Saldırıcılık ölçeği ve alt boyutları düzeyleri ile akran zorbalık ölçeği ve alt boyut düzeyleri arasında birbirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

*DG: Deney grubu, KG: Kontrol grubu, N: Toplam Katılımcı Sayısı

6. Tartışma

Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren Türkiye'deki lisansüstü tezlerin belirlenen değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu araştırmaya 31 tez dahil edilmiştir. Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde özellikle 2018 yılından itibaren grupla sosyal hizmet müdahalelerinin giderek arttığı görülmektedir. Son 5 yılda (2018-2023) daha önceki yıllara kıyasla tez sayısının daha fazla olması araştırmacıların teorik veya pratik alanlar arasındaki boşlukları tespit ederek müdahale programları uyguladıkları biçiminde yorumlanabilir. Aynı zamanda tezlerdeki artış toplumsal ihtiyaçlara yönelik bir müdahale motivasyonu olarak da düşünülebilir.

Grupla sosyal hizmet müdahalesini içeren tezlerin çoğunluğu doktora düzeyindedir. Doktora tezleri genellikle daha kapsamlı ve derinlemesine çalışmaları içermektedir ve belirli bir alanın bilgi tabanının geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Weatherall, 2019). Doktora tezlerinin sayıca fazlalığı yeni teorilere ve uygulamalara ışık tutacak grupla sosyal hizmet müdahalelerine ilişkin bakış açısının geliştirilmesine odaklandığı biçiminde yorumlanabilir.

Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren tezlerdeki metodolojik yaklaşımların başında nicel araştırma desenleri gelmektedir. Bu açıdan tezlerin pozitivist bilim felsefesiyle yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Nicel araştırma yöntemleri genellikle müdahalelerin etkililiğine ilişkin sayısal kanıtlar sağlayabilen deneysel kesinlik ve istatistiksel analizle ilişkilendirilmektedir (McCarthy vd., 2017). Araştırmacıların müdahalelerden elde ettikleri sonuçları ölçmeye yönelik bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Nicel yöntemin yanı sıra nitel araştırma desenleri de kullanılmıştır. Bu yaklaşımın müdahalelerde yer alan deneyimlere, duygulara ve bakış açılarına ilişkin derinlemesine bilgi edinme açısından faydalı olduğu düşünülebilir.

Grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren tezlerde pek çok müracaatçı grubuyla çalışıldığı görülmektedir. Bunlar arasında çocuklar, ergenler, gençler, kadınlar, profesyoneller, bağımlılığı olan bireyler, sığınmacı ve göçmenler, akut ve kronik hastalığı olan bireyler, yaşlılar, LGBTIQ+'lar bulunmaktadır. Sosyal hizmet uygulamalarında çalışılan popülasyonun çok daha geniş olduğu bir gerçektir (Zastrow, 2019). Bu yönüyle tezlerde engelliler, tutuklu ve hükümlüler vb. gibi farklı gereksinimleri olan nüfus gruplarına yönelik çalışmaların olmadığı görülmektedir. Araştırmacıların bu popülasyonların ihtiyaçlarına yönelik grup müdahalelerinde bulunmada çeşitli zorluklarla karşılaştıkları düşünülebilir. Bu zorluklar arasında kişilere ulaşamama, kurumlardan izin alamama, grup çalışmasına katılmayı reddetme, grup çalışmasının yapılması için gerekli olan fiziksel alana ve mali kaynaklara erişememe vb. olabilir (Duyan, 2010). İlerleyen araştırmalarda farklı popülasyonların gereksinimlerine yönelik grup çalışmalarının yapılması faydalı olabilir.

Grupla sosyal hizmet müdahalesini içeren tezlerde en fazla çalışmanın çocuk ve ergenlerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Gelişimsel açıdan bakıldığında bu dönemin fiziksel, psikososyal, duygusal ve davranışsal sorunların sıklıkla ortaya çıktığı kritik gelişim aşamalarını içerdiği ifade edilebilir (Demircioğlu ve Yoldaş, 2019). Bu yaş gruplarını hedef alan sosyal hizmet müdahaleleri kimlik gelişimi, akran ve aile ilişkileri, akademik başarı ve ruh sağlığı sorunları gibi konuları ele alması açısından önemlidir (Purutcuoğlu ve Doğan, 2013; Çoban ve Bulut, 2016; Güdek vd., 2016; Ege, 2021; Çatulay ve Uğurlu, 2023). Nitekim bu müdahaleler de akran zorbalığı, akademik başarı, teknoloji ile olan ilişkiler, ihmal ve istismara yönelik farkındalık odağında yapılmıştır. Çocukların ve ergenlerin iyilik halini ve gelişimini desteklemek için erken müdahale ve önleme çabaları açısından bu çalışmalar önemlidir.

Gençlerle yapılan grup çalışmalarının tümü üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Üniversite öğrencileri kimlik keşfi, özerklik gelişimi ve yeni sosyal ortamlara uyum sağlamaya karakterize edilen kritik bir geçiş dönemindedir (Evans vd., 2009; Eryılmaz ve Mutlu, 2017). Yapılan grup çalışmaları daha çok depresyon, anksiyete, stres gibi ruh sağlığı ile ilişkili konulara odaklanmıştır. Bu çalışmalar üniversite öğrencilerinin akademik, sosyal ve kişisel zorluklarla başa çıkmalarına destek olma potansiyeli taşımaktadır.

Kadınlara yönelik grup çalışmalarında, annelik deneyimi üzerinden benzer sorunlar yaşayan kadınların stres kaynaklarına ve destek ihtiyaçlarına odaklanılmıştır. Bu bağlamda, anne olma ve kadın olma kimliklerinin birbiriyle kesiştiği noktalar ön plana çıkmaktadır. Bu gruplar kadınları güçlendirmeye, dayanıklılık oluşturmaya ve karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma stratejileri geliştirmeye odaklanmaları yönünden önemlidir (Tunç, 2013). Kadınlarla yapılan diğer grup çalışması kadın sığınma evleri

odağındadır. Kadın sığınma evlerinde kalan birçok kadın fiziksel, psikososyal ve ekonomik açıdan güçlükler yaşamaktadır. Feminist sosyal hizmet odaklı grup müdahaleleri kadınların birbirleriyle bağlantı kurması, deneyimlerini paylaşması ve destekleyici bir ortamda kaynaklara erişmesi için fırsatlar sağlayarak güçlenmeyi olanaklı kılmaktadır (Dominelli, 2017). Kadınlarla yapılan diğer grup çalışması ise majör depresyon tanısı alan bireyleri kapsamaktadır. Kadınlarda ruh sağlığının korunmasını ve geliştirilmesini odağına alan grup çalışmalarının baş etme ve problem çözme mekanizması geliştirme açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir (Western, 2013).

İş yerinde sosyal hizmet bağlamında grup çalışmaları bakımevleri ve sağlık kurumları gibi zorlu ortamlarda çalışan profesyonellere yönelik olup; empati geliştirme, ayrımcılığı önleme, iş stresini azaltma ve motivasyon sağlamaya ilişkilidir. Bu alandaki profesyoneller çalışma ortamlarında stres etkenleriyle karşılaşabilir; bu onları tükenmişliğe ve merhamet yorgunluğuna karşı savunmasız hale getirebilir (Salari vd., 2020; Krystal, 2020). İş yerinde gerçekleştirilen grup çalışmaları eğitim vererek, başa çıkma stratejileri geliştirerek ve destek sağlayarak stres faktörlerini azaltmayı ve personel arasında motivasyonu artırmayı sağlayabilir (Weiner vd., 2020).

LGBTIQ+'ların açılma sürecinde desteklenmesini amaçlayan bir grup çalışması bulunmaktadır. LGBTIQ+'lar korku, kaygı, belirsizlik ve sosyal damgalanmayla beraber karmaşık ve çoğu zaman izole edici bir süreç yaşamaktadır (Bosley-Smith ve Reczek, 2024). Müdahale programları ortak temaları, zorlukları ve duyguları paylaşmak açısından önemli görülmektedir. Grup müdahaleleri, aile üyeleri veya sosyal çevre tarafından reddedilen veya ayrımcılığa maruz kalan LGBTIQ+'lar için faydalı olabilecek akran desteği ve bağlantı kurma fırsatları sunmaktadır (Lefevor ve Williams, 2021; Freeman-Coppadge ve Langroudi, 2021).

Grupla sosyal hizmet müdahaleleri kapsamında son çalışma ise bağımlılıkla ilişkilidir. Bağımlılık örüntülerinin sağaltımında grup çalışmaları etkili sonuçlar vermektedir (Goslar vd., 2020; Zeidi vd., 2020; Garland vd., 2022). Grup müdahaleleri, bağımlılıkla mücadele eden bireyler için desteklenme ve sorumluluk alma fırsatı sunmaktadır (Görgülü, 2020; Ibrahim ve Ibrahim, 2022). Bağımlılıkta nükslerin yaşanması, değişime karşı kararsızlık ve direnç tedaviye katılımı olumsuz etkilemektedir (Yeşildal vd., 2014; Cıbir, 2022). Grup çalışmaları bireyleri değişime hazırlayan ve içsel motivasyon yaratan işlevleri desteklemektedir.

7. Sonuç ve Öneriler

Grup çalışmaları sosyal hizmet müdahalelerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu çalışmada sosyal hizmet tezleri grup çalışması pratikleri açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamında grupla sosyal hizmet müdahalelerini içeren çalışmaların son beş yılda arttığı görülmüştür. Tezlerin çoğunluğu doktora düzeyinde olup, nicel metodolojiyi içermektedir. Gruplar çocuklar, ergenler, gençler, kadınlar, profesyoneller, bağımlılığı olan bireyler, yaşlılar sığınmacı ve göçmenler, LGBTIQ+'larla yapılmıştır. Sosyal hizmet müdahale alanlarını çocuklarla ve gençlerle sosyal hizmet, okul sosyal hizmeti, tıbbi-psikiyatrik sosyal hizmet, feminist sosyal hizmet vb. birden çok alanı kapsamaktadır. Araştırma kapsamında şu öneriler sunulabilir:

- Sosyal hizmette grup çalışmalarını içeren tezlerin, yaşlılar, engelliler, sığınmacı ve mülteciler, akut ve kronik hastalığı olan bireyler, kadınlar, çocuklar, ergenler, gençler, tutuklu ve hükümlüler, şehit yakınları ve gaziler gibi daha gelişmiş ve çeşitlendirilmiş popülasyonları kapsamaları önerilebilir. Böylece, gruplarla yapılan müdahaleler daha geniş bir toplum kesimini kapsayacak şekilde uygulanabilir.
- Tezlerde karma yöntem araştırmalarının teşvik edilmesi, hem nicel hem de nitel verilerin bir arada kullanılarak grup müdahalelerinin etkinliğini daha kapsamlı bir şekilde değerlendirmeye olanak tanıyabilir. Karma yöntemler, sosyal hizmet uygulaması hakkında daha derinlemesine bilgi sunabilir ve grup çalışmasının etkilerini daha geniş bir perspektiften analiz edebilir.
- Doktora tezlerinin fazla olması, derinlemesine teorik ve pratik araştırmalar yapıldığını düşündürmektedir. Bunun yanında, yüksek lisans tezlerinde de grup çalışmaları teşvik edilmelidir. Yüksek lisans seviyesinde daha fazla saha çalışması yapılması, teorik bilgilerin pratiğe dönüşmesini sağlayabilir. Bu, akademik araştırmaların toplumsal faydaya dönüşmesini hızlandırabilir.

- Grup temelli müdahalelerin gerçekleştirilmesinde üniversiteler, kamu kurumları, özel sektör, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliklerinin teşvik edilmesi önemlidir. Çapraz sektör iş birlikleri, grup müdahalelerinin daha etkili ve yaygın hale gelmesine yardımcı olabilir. Bu iş birlikleri, sosyal hizmet müdahalelerinin daha geniş alanlarda uygulanmasını sağlayabilir.
- Çoğunlukla yüz yüze yapılan grup çalışmalarının yanında, çevrimiçi grup çalışmaları ve hibrit model (hem yüz yüze hem çevrimiçi) uygulamalarının etkililiği de araştırılmalıdır.
- Teknolojinin sosyal hizmet uygulamalarına entegrasyonunun artışıyla çevrimiçi grup çalışmalarının yapılması önerilebilir. Buna dayalı olarak çevrimiçi grup çalışmalarının lisansüstü eğitim müfredatına eklenmesi faydalı olabilir. Bu eğitim dijital erişilebilirlik, mahremiyet kaygıları ve teknolojik okuryazarlıkla ilgili konuları içerebilir.
- Küçük gruplarla yapılan çalışmaların fazla olması, grup dinamiklerinin daha derinlemesine araştırılmasına olanak tanımaktadır. Ancak, daha büyük gruplarla yapılan çalışmalar da yürütülmeli, büyük gruplarla yapılacak müdahalelerin etkinliği incelenmelidir.
- Grup müdahalelerinin kültürel ve toplumsal bağlamda farklılıklar göz önünde bulundurularak uygulanması önerilebilir. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde ve kültürel farklılıklar gösteren topluluklarda grup çalışmaları yürütülebilir. Böylece, grup dinamiklerinin kültüre özgü değişikliklere nasıl tepki verdiği daha iyi anlaşılabilir ve farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip gruplar için daha etkili müdahaleler geliştirilebilir.
- Sosyal hizmet uzmanlarına yönelik grup yönetimi becerilerini geliştiren ek klinik eğitimler (örneğin, psikodrama, grup psikoterapileri, yaratıcı drama gibi) eğitim müfredatına eklenebilir. Böylece grupla sosyal hizmet uygulamalarını geliştiren müdahale becerileri artırılabilir.
- Grup çalışmasının etkililiğini belirlemek için daha fazla uzun dönemli takip çalışmaları yapılması önerilebilir. Lisansüstü tezlerde kısa vadeli sonuçlar genellikle incelenmektedir, ancak grup müdahalesinin uzun vadeli etkileri hakkında bilgi edinmek, müdahalenin kalıcılığını ve sürdürülebilirliğini değerlendirmeye olanak tanıyabilir.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Not

Bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Sistematiik derlemeler, mevcut literatürde yer alan yayınların analiz edilerek yorumlanmasını ve bütünleştirilmesini amaçlayan çalışmalardır. Bu tür çalışmalarda yeni veri toplanmaz, yalnızca önceden yayımlanmış ve kamuya açık akademik çalışmalar incelenir. Dolayısıyla, araştırmada doğrudan bireylerle etkileşime geçilmediği ve kişisel veya hassas veriler toplanmadığı için etik kurul izni gerekliliği ortadan kalkmaktadır.

Kaynaklar

- Acar, Y.B., (2004). *Cinsel Suçtan Hükümlü Çocukların Yaşam Öyküsü Çalışması ve Grupla Sosyal Hizmet Çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Agnew, E. N. (2004). *From Charity to Social Work: Mary E. Richmond and the Creation of an American Profession*. University of Illinois Press.
- Aktan, M.C., (2022). *Ergenlerde Problemlü Teknoloji Kullanımının Önlenmesinde Gruplarla Sosyal Hizmet Uygulaması: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Andrews, J. (2001). Group Work's Place in Social Work: A Historical Analysis. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 28(4), 45-65.
- Ashcroft, R., Sur, D., Greenblatt, A., & Donahue, P. (2022). The impact of the COVID-19 pandemic on social workers at the frontline: A survey of Canadian social workers. *The British Journal of Social Work*, 52(3), 1724-1746.
- Aslan Açıan, B. (2021). *Rol Bırakma Kuramı Perspektifinden Grup Çalışmasının Yaşlı Bireylerin Benlik Saygısı ve Sosyal Uyumuna Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.

- Astray, A. A., González, D. A., Cisneros, L. V. D., & Iglesias, J. B. (2023). Digital Social Group Work: Evolution, State of the Art and a Renewed Research Agenda. *The Routledge International Handbook of Digital Social Work*, 1(1), 165-177.
- Austin, D. M. (1983). The Flexner Myth and the History of Social Work. *Social Service Review*, 57(3), 357-377.
- Aykut, S. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunları: Farklılıklara Saygı Eğitimi Odağında Okul Sosyal Hizmeti Önerisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bosley-Smith, E., & Reczek, R. (2024). Why LGBTQ Adults Keep Ambivalent Ties with Parents: Theorizing "Solidarity Rationales". *Social Problems*, 71(1), 220-236.
- Branco, F. J. (2018). The Circle Of Social Reform: The Relationship Social Work—Social Policy In Addams And Richmond. In *Private Troubles or Public Issues?* (pp. 113-127). Routledge.
- Brusadelli, E., Ferrari, L., Benetti, M., Bruzzese, S., Tonelli, G. M., & Gullo, S. (2021). Online Supportive Group as social intervention to face COVID lockdown. A qualitative study on psychotherapists, psychology trainees and students, and community people. *Research in Psychotherapy: Psychopathology, Process, and Outcome*, 23(3), 501.
- Cabiati, E. (2021). Social workers helping each other during the COVID-19 pandemic: Online mutual support groups. *International Social Work*, 64(5), 676-688.
- Catulay, D., & Uğurlu, Z. (2023). Çocuk Yoksulluğu Bağlamında Sosyal Hizmet Planlı Müdahale Süreci: Örnek Vaka Sunumu. *Çocuk ve Medeniyet*, 8(14), 263-286.
- Cıbrır, S. E. (2022). Alkol ve Madde Bağımlılığında Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla Bir Uygulama Yöntemi: Motivasyonel Grup Çalışması. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 241-252.
- Cohen, C., & Olshever, A. (2013). IASWG Standards for Social Work Practice with Groups. *Social Work With Groups*, 23(1), 111-129.
- Coulshed, V., & Orme, J. (2018). *Social Work Practice*. Bloomsbury Publishing.
- Council on Social Work Education (CSWE). (1993). Reviewing our past: A history of the Association of Baccalaureate Social Work Program Directors. [https://www.cswe.org/getattachment/About-CSWE/CSWE-A-Brief-History/References/History-\(2\).pdf](https://www.cswe.org/getattachment/About-CSWE/CSWE-A-Brief-History/References/History-(2).pdf)
- Crisp, B R. (2015). Systematic Reviews: A Social Work Perspective. *Australian Social Work*, 68(3), 284-295.
- Çavuş Bekce, F. Ö. (2019). *Yıkıcı Davranışlar Gösteren İlkokul Öğrencilerine Yönelik Çözüm Odaklı Yaklaşım Dayalı Grupla Okul Sosyal Hizmet Müdahalesi Etkililiğinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çoban, A. İ., & Bulut, I. (2016). Cinsel İstismara Uğramış Ergen Kızlarla Grup Odaklı Sosyal Hizmet Uygulaması. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 80-94.
- Davies, B. (2024). *Use of Groups in Social Work Practice*. Taylor & Francis.
- Demircioğlu, H., & Yoldaş, C. (2019). Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Psikososyal Risk Faktörleri Ve Koruyucu Unsurlar. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 18(1), 40-48.
- Dominelli, L. (2017). *Feminist Social Work Theory and Practice*. Bloomsbury Publishing.
- Duman, N. (2000). *Ankara Liselerinde Çeteye Katılma Potansiyeli Olan Öğrenci Grupları ve Okul Sosyal Hizmeti*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Duyan, V. (1997). *Sosyal Grup Çalışması Uygulamasının Ortopedi Hastalarının Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Duyan, V. (2010). *Sosyal hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri*. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayınları.
- Ege, A. (2021). Ergenlerle Sosyal Hizmet Uygulamalarında Yaratıcı Dramanın Kullanımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 403-420.
- Eryılmaz, A., & Mutlu, T. (2017). Yaşam Boyu Gelişim Yaklaşımı Perspektifinden Kariyer Gelişimi ve Ruh Sağlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(2), 227-249.
- Euster, G L. (2015). Group Work Revisited: Directions for the Third Century. *Social Work with Groups*, 1, 207-214.
- Evans, N. J., Forney, D. S., Guido, F. M., Patton, L. D., & Renn, K. A. (2009). *Student Development in College: Theory, Research, and Practice*. John Wiley & Sons.

- Ezhumalai, S., Muralidhar, D., Dhanasekarapandian, R., & Nikketha, B S. (2018). Group Interventions. *Indian Journal of Psychiatry*, 60(4), S514–S521.
- Freeman-Coppadge, D. J., & Langroudi, K. F. (2021). Beyond LGBTQ-affirmative therapy: Fostering growth and healing through intersectionality. *Queer psychology: Intersectional perspectives*, 159-179.
- Garland, E. L., Hanley, A. W., Nakamura, Y., Barrett, J. W., Baker, A. K., Reese, S. E., ... & Donaldson, G. W. (2022). Mindfulness-Oriented Recovery Enhancement vs Supportive Group Therapy For Co-Occurring Opioid Misuse And Chronic Pain in Primary Care: A Randomized Clinical Trial. *JAMA internal medicine*, 182(4), 407-417.
- Garvin, C. D., Gutiérrez, L. M., & Galinsky, M. J. (2017). *Handbook of social work with groups*. Guilford Publications.
- Giacomucci, S. (2021). *History of Social Work with Groups in Practice and Education*. Springer.
- Gorey, K. M. (1996). Effectiveness of social work intervention research: Internal versus external evaluations. *Social Work Research*, 119-128.
- Goslar, M., Leibetseder, M., Muench, H. M., Hofmann, S. G., & Laireiter, A. R. (2020). Treatments For Internet Addiction, Sex Addiction And Compulsive Buying: A Meta-analysis. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(1), 14-43.
- Görgülü, T. (2020). Tedavi Motivasyonu ve Özyeterliliğin Geliştirilmesinde Psikososyal Grup Çalışmaları Ne Kadar Etkili? Madde Kullanıcılarıyla Deneysel Bir Çalışma. *Nöro Psikiyatri Arşivi*, 57, 241-247.
- Güdek, K., Yetim, A., Baş, F., & Kılıç, A. (2016). Ergenlik ve sosyal çalışma. *Çocuk Dergisi*, 16(2), 92-97.
- Gültekin, N., (2020). *Koruma ve bakım altında olan ergenlere yaşam becerileri kazandırılması 'Grup odaklı sosyal hizmet müdahalesi örneği'*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Gündüz, B., (2019). *Çok Boyutlu Psiko-Eğitim Grup Çalışması İle Yapılan Sosyal Hizmet Müdahalesinin Hastane Personellerinin İş Stresi Ve İş Motivasyonlarına Etkisinin İncelenmesi: Üsküdar Devlet Hastanesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Güner, D., (2016). *Grup Odaklı Sosyal Hizmet Müdahalesinin Devlet Korumasındaki Ergenlerin Problem Çözme Becerilerine Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Hasgöl, E. (2018). *Empati Eğitim Programının Huzurevi Çalışanlarının Empati Becerileri Ve Yaşlı Ayrımcılığına Yönelik Tutumları Üzerine Etkisi: Kastamonu, Tosya Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hawley, P. H., & Williford, A. (2015). Articulating the theory of bullying intervention programs: Views from social psychology, social work, and organizational science. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 37, 3-15.
- Hepworth, D. H., Larsen, J. A., & Rooney, R. H. (1990). *Direct social work practice: Theory and skills*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Hosseinzadeh Asl, N., (2020). *Sosyal Hizmet Öğrencileri İçin Kısa Süreli Bilinçli Farkındalık Eğitim Programı*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ibrahim, W., & Ibrahim, O. F. (2022). The Role of Group Therapy in Developing Social Relationships for Those Recovering from Addiction. *Egyptian Journal of Social Work*, 13(1), 153-172.
- Kalaycı, E., (2023). *Sosyal Hizmet Öğrencilerinde Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerine Sporun Ve Grup Çalışmasının Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kara, H.Z., (2022). *Seçim Kuramına Dayalı Çevrimiçi Psikoeğitim Grup Çalışmasının Öğrencilerin Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kara, Y., (2022). *Açılma Sürecinde LGBTQ Bireylere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi: Queer Grup Çalışması Örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, K. & Erkan, G. (2002). Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminin Tarihçesi. *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2002: Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar*. (Ed. Ümit Onat). ss.112-133, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

- Krystal, J. H. (2020). Responding to the Hidden Pandemic for Healthcare Workers: Stress. *Nature Medicine*, 26(5), 639-639.
- Lefevor, G. T., & Williams, J. S. (2021). *An Interpersonally Based, Process-Oriented Framework for Group Therapy with LGBTQ Clients*. Springer International Publishing.
- Lewin, K. (1947). Group Decision and Social Change. *Readings in Social Psychology*, 3(1), 197-211.
- Li, H., Hu, L., & Wang, Y. (2020). *The Application of Group Psychological Counseling in the Practical Course of Mental Health Education for College Students*. DEStech Transactions on Social Science, Education and Human Science Press.
- Macgowan, M J. (2013). Development and Application of a Standards-Based Inventory of Foundation Competencies in Social Work with Groups. *Social Work With Groups*, 36(2-3), 160-173.
- McCarthy, C. J., Whittaker, T. A., Boyle, L. H., & Eyal, M. (2017). Quantitative approaches to group research: Suggestions for best practices. *The Journal for Specialists in Group Work*, 42(1), 3-16.
- Mutlu, E., (2021). *Motivasyonel Görüşmeye Dayalı Grupla Sosyal Hizmet Müdahalesinin Alkol Kullanım Bozukluğu Olan Bireylerin Tedavi Motivasyonu, Öz Yeterlilik Ve Remisyona Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Neamtu, N., & Faludi, C. (2021). Learning Effectiveness of Social Work Methods With Groups, in Online and Face-to-Face Contexts. *Frontiers in Psychology*, 12, 649691.
- Neuman, W.L. (2006). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. Yayın Odası.
- Northern, H., & Kurland, R. (2001). *Social Work with Groups*. Columbia University Press.
- Oral, M., (2016). *Majör Depresyon Tanısı Almış Kadınlarda Kişilerarası İlişkiler Terapisi Yaklaşımına Dayalı Grupla Sosyal Hizmet Uygulamasının Psikososyal İşlevsellik Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Oral, M., (2022). *Gruplarla Sosyal Hizmet Uygulaması İle Şiddet Gören Kadınların Güçlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öksüz, S., (2018). *Bilinçli Farkındalığın Sosyal Hizmet Uygulamasında Kullanımı: Üniversite Öğrencileri Arasında Bilinçli Farkındalık Çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, S.G., (2018). *Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Cinsel İstismarı Önleme Eğitiminin 8-11 Yaş Grubundaki Çocukların Farkındalık Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Öztürk, B., (2021). *COVID-19 pandemi sürecinde sosyal hizmet perspektifinden beliren yetişkinler; 'çevrimiçi grup çalışması örneği'*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Page, M J., McKenzie, J E., Bossuyt, P M., Boutron, I., Hoffmann, T., Mulrow, C D., Shamseer, L., Tetzlaff, J., Akl, E A., Brennan, S., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J., Hróbjartsson, A., Lalu, M M., Li, T., Loder, E., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., . . . Moher, D. (2021). *The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews*.
- Perlman, H. H. (1957). *Social Casework: A Problem-Solving Process*. University of Chicago Press.
- Pişi, D., (2013). *İstismar ve ihmale uğrayan çocukların psiko-sosyal özellikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Purutçuoğlu, E., & Doğan, İ. (2013). Yetiştirme Yurdunda Kalan İhmal ve İstismara Uğramış Ergenlerin Sosyal Uyum Düzeylerinin Artırılması: Sosyal Grup Çalışması. *Sosyal Hizmet Sempozyumu 2013 Bildiri Kitabı*. Kocaeli Üniversitesi Yayınları.
- Robinson, E. A., & Doueck, H. J. (1994). Implications of the pre/post/then design for evaluating social group work. *Research on Social Work Practice*, 4(2), 224-239.
- Rusu, A. S., & Davis, R. (2022). Interdisciplinary Approach of Yalom's Group Therapy Factors: A Theoretical Model for including Animal Presence in Social Work Education and Practice. *Frontiers in Veterinary Science*, 9, 1024355.
- Saban, A., & Pak Güre, M. D. (2024). Feminist Sosyal Hizmet Perspektifiyle Mevsimlik Tarım İşçisi Kadınlarda Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığını Geliştirmeye Yönelik Bir Grup Çalışması Tasarımı. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 8(1), 17-37.

- Salari, N., Khazaie, H., Hosseinian-Far, A., Khaledi-Paveh, B., Kazeminia, M., Mohammadi, M., ... & Eskandari, S. (2020). The Prevalence of Stress, Anxiety and Depression within Front-Line Healthcare Workers Caring for COVID-19 Patients: A Systematic Review And Meta-Regression. *Human resources for health*, 18, 1-14.
- Sapra, J., & Kumar, B. (2020). Inter-relation of Psychological Safety, Courage And Vulnerability in The Workplace. *International Journal of Engineering Applied Science and Technology*, 5(3), 562-567.
- Shapiro, B. Z., & Coyle, G. L. The Association for the Advancement of Social Work with Groups, Inc., An International Professional Organization (AASWG). *Encyclopedia of Social Work with Groups*, 19, 35-46.
- Simon, S R., & Kilbane, T. (2014). The Current State of Group Work Education in U.S. Graduate Schools of Social Work. *Group Work Honoring our Roots, Nurturing our Growth*, 1, 95-106.
- Skolnik, S. (2017). Coming Together: Factors that Connect Social Workers to Group Work Practice. *Social Work With Groups*, 42(1), 2-17.
- Sosyal Hizmet Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (SHUÇEP) (2020). https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Ulusal-cekirdek-egitimi-programlari/sosyal-hizmet-ulusal-cekirdek-egitim-programi.pdf
- Steinberg, D. M., & Vinjamuri, M. K. (2014). Activating Adult-Learning Principles Through Small Groups In Preparing Social Work Students To Achieve CSWE Research Competencies. *Journal of Teaching in Social Work*, 34(4), 363-383.
- Şahin, Y., (2021). *Çözüm Odaklı Grupla Çalışmanın Mülteci Öğrencilerin Sosyal Uyum Ve Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Şener, R., (2023). *Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Saldırganlık Eğilimi Ve Akran Zorbalığı Gösteren Çocuklarda Davranış Değiştirmeye Yönelik Eğitici Drama Programı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi, Yalova.
- Tekindal, M., (2015). *Engelli Çocuğa Sahip Kadınların Feminist Grup Çalışması Deneyimi: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tokuroğlu, C., (2023). *Akran Zorbalığını Önlemeye Yönelik Okul Sosyal Hizmeti Müdahalesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı.
- Tunç, M. (2013). Feminist Grup Çalışması: Temeli, Kapsamı ve Süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 209-230.
- Turğut, B., (2018). *Kadın Sığınma Evinde Kalan Çocuklarla Öfke, Arkadaşlık İlişkileri, Kendini İfade Edebilme ve Toplu Yaşam Kuralları Konulu Grup Odaklı Sosyal Hizmet Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Uyanık Negiz, Z., (2023). *Bağımlılık Sürecinde Anneliğin Yeniden İnşası: Bir Bağımlının Annesi Olmak*. Doktora Tezi. Yalova.
- Uzunlaşan, Ş., (2021). *İnsani Hizmet Uygulamalarında Kültürel Yetkinlik Eğitimi Modeli: Sosyal Hizmet Öğrencileriyle Bir Eğitim Grubu Çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Weatherall, R. (2019). Writing the doctoral thesis differently. *Management Learning*, 50(1), 100-113.
- Weiner, L., Berna, F., Nourry, N., Severac, F., Vidailhet, P., & Mengin, A. C. (2020). Efficacy Of An Online Cognitive Behavioral Therapy Program Developed For Healthcare Workers During The COVID-19 Pandemic: The Reduction Of Stress (REST) Study Protocol for a Randomized Controlled Trial. *Trials*, 21, 1-10.
- Western, D. (2013). *Gender-Based Violence and Depression in Women: A Feminist Group Work Response*. Springer Science & Business Media.
- Yalçın, Z., (2022). *Drama Etkinliklerinin İlkokul ve Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Beceri Gelişimine Ve Motivasyonuna Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yeşildal, A., Oğuz, G., Güven, M., Sungur, M. Z., & Üstünuçar, İ. (2014). Sigara Bağımlılığı Tedavisinde Bilişsel Davranışçı Grup Terapisi. *Bağımlılık Dergisi*, 15(2), 76-84.
- Yılmaz, A., (2022). *Gruplarla Sosyal Hizmetin Ergenlerin Kural Dışı Davranış Eğilimi Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Zastrow, C. (2009). *Social Work with Groups: A Comprehensive Workbook*. Brooks/Cole.
- Zeidi, I. M., Divsalar, S., Morshedi, H., & Alizadeh, H. (2020). The Effectiveness of Group Cognitive-Behavioral Therapy on General Self-Efficacy, Self-Control, and Internet Addiction Prevalence Among Medical University Students. *Asian Journal of Social Health and Behavior*, 3(3), 93-102.

Yazar Biyografileri

Merve Deniz PAK GÜRE, Doç. Dr., Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Grup psikoterapileri, psikodrama, aile terapileri, EMDR, travma ve kriz durumlarında sosyal hizmet gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

Seda ERDOĞAN, sosyal hizmet uzmanıdır. Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden lisans ve Ankara Üniversitesi, Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı programından yüksek lisans derecesi almıştır. Halen Viyana Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde lisansüstü eğitimine devam etmektedir.